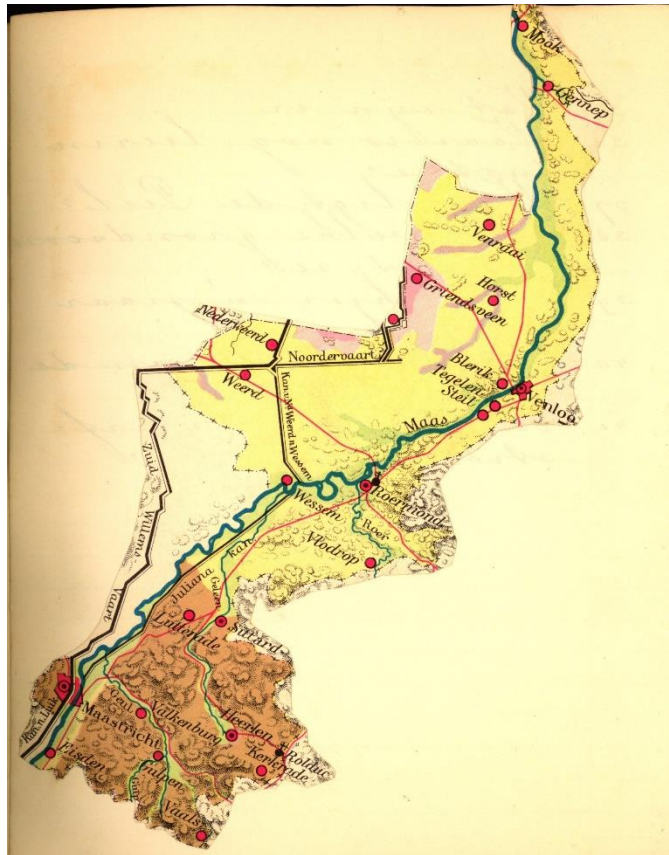

42. Aardrijkskundeles:

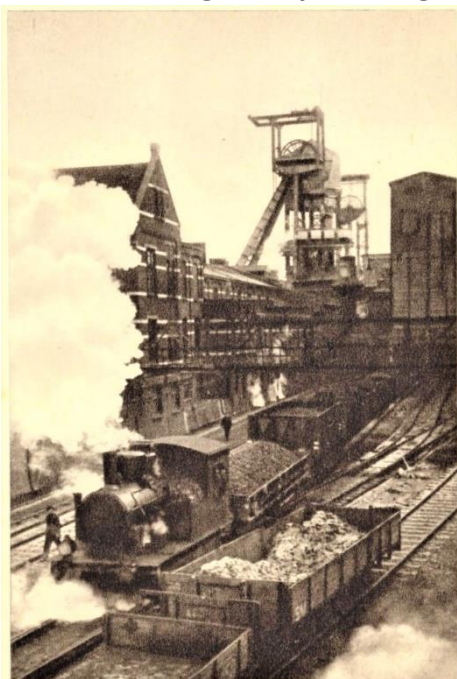
“Opa, kregen jullie vroeger op school les in aardrijkskunde en hoe ging dat toen?”

Stel, dat jouw kleinkind met deze of andere vragen komt. Diep gravend in je geheugen komen er wellicht mooie herinneringen aan de lagere school naar boven. Aan de juf/ meester, die bij een kaart voor het bord, met de aanwijsstok plaatsen aanwees en er vele dingen over vertelde. Mooie verhalen daalden over ons heen en naar gelang jouw belangstelling bleven de voornaamste woorden hangen. Wellicht had een leerkracht sommige van die plekken bezocht en, als je geluk had, er een foto van meegebracht. Voor ons vaak een ver-van-mijn-bed gegeven.

“Nou jongen. Ik heb nog ergens een oude schoolatlas liggen. Wacht maar even; hij moet op zolder ergens in een doos liggen....”

“Kijk, een landkaartje van ons geliefde Limburg. Wat ziet ons bronsgroen eikenhouten gebiedje er nog leeg uit. Waren dat in de vijftiger/ zestiger jaren van de vorige eeuw de voornaamste plaatsen om te onthouden? Ik denk van wel. Veel van die namen moesten we van buiten leren. Zie je de naam **Lutterade**, in de buurt van **Sittard**? Heb jij misschien nog nooit van gehoord. Ja, waarom staat die naam er eigenlijk? Geen grote plaats en tegenwoordig een wijkje in de grootstad **Sittard-Geleen**. Mensen uit ons dorp gingen in die jaren in de mijnen werken en in de buurt van **Lutterade** lag er een. Poeh, hoe heette die? Ik ben de naam vergeten.

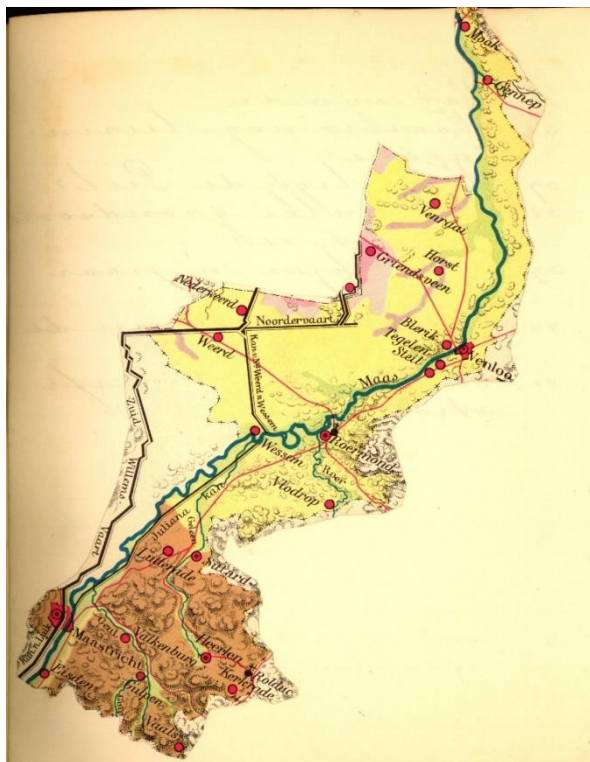
Steenkolen uit eigen bodem (Staatsmijn Wilhelmina)

Kijk eens verder en wijs mij de naam **Steil** aan. Nog ouderwets geschreven. Waarom die plaats op de kaart staat? Er waren kloosters waar veel paters en zusters woonden.

De gebouwen liggen er nog steeds, alleen is het aantal kloosterlingen hard achteruit gegaan. Helemaal bovenaan ligt de plaats **Mook**. Die moesten we ook kunnen aanwijzen, want het is het noordelijkste dorp van Limburg.

*“Opa, ik zie de naam **Griendtsveen** staan vlak bij ons in de buurt. Dat is maar een heel klein dorpje en stond toch op de kaart.”*

“Nou, als je goed kijkt, zie je er omheen een paarse kleur. Die geeft de Peel aan, waar volop turf gestoken werd. Er is zelfs een station geweest; daar werd de verwerkte turf op de treinen werd geladen. Volg je de rode lijn naar rechts, dan kom je in **Venlo**. Alle rode lijnen geven hier spoorwegen aan. Volg die met je vinger; dan kom je vanzelf bij **Maastricht**; de hoofdstad van Limburg. De rode lijn van Roermond naar de Duitse grens kennen we als ‘**de IJzeren Rijn**’, Heb je misschien wel eens van gehoord. In mijn jeugd in gebruik, maar op een gegeven moment stilgelegd. Er rijden geen treinen meer over.

“Goh, opa je hebt me al veel over onze provincie verteld, wat betekenen de andere kleuren dan?”

“Je ziet erg veel geel gekleurd. In Noord- en Midden-Limburg zijn dat de zandgronden. Mijn meester vertelde in de les, dat zandgronden minder vruchtbaar waren en er armere boeren woonden. Ik zal je aanwijzen, waar **Beringe** ligt. Ook midden op de zandgronden. Kijk je naar **Zuid-Limburg**, dan zie je een bruinachtige kleur. Dat is de grondsoort löss.

“Waarom zijn er van die kringelende grijze wolkjes in getekend?”

Dat betekent, dat in die gebieden heuvels liggen. Omdat bijna niemand

van onze klas in Zuid-Limburg was geweest, liet de meester ons een foto zien waarop een prachtig Zuid-Limburs heuvelland te zien was. O, ja, wij kenden wel een berg vlak bij ons in de buurt: ‘**de Koeberg**’ in **Dörp**. Een molshoopje vergeleken met de voorbeelden op de foto van de meester.”

“Een foto!? Je kunt het toch opzoeken op de computer! Waarom zette de meester de televisie niet aan om een filmpje te laten zien?”

“Jij bent een fraaie. Die hadden we niet in school. Ook de mensen thuis hadden er geen. Misschien een enkeling, want de televisie was pas in opkomst. Nee, onze meester had foto’s; dat vonden we al heel wat!

Soms tekende hij met kleurekrijt een mooi landschap op het bord. Ook moesten we de namen van riviertjes van buiten leren. De **Maas** die als een blauwe slingerende dikke lijn van zuid naar noord staat aangegeven. Ik heb de namen van enkele kleine riviertjes onthouden: **Niers, Roer en Geul**; hier stromen ze."

"Opa, ik zie kleine zwarte vlekjes met een kruis erboven. Moesten jullie onthouden wat dat was?"

"Zeker, wijs aan - vlak boven **Kerkrade** de naam **Rolduc**. In dat plaatsje werden priesters opgeleid in een Groot Seminarie. Nog steeds volgen priesterstudenten hier hun opleiding, maar hun aantal is enorm afgenomen. En een kruis boven **Roermond**. Voor de katholieken een belangrijke plaats. Daar woont de bisschop.

Zo de meeste zaken, die we moesten onthouden, hebben we nu wel gehad. Of ben ik iets vergeten? Ja, de rechte zwarte lijnen stellen de kanalen voor. Volgen we de **Zuid-Willemsvaart**, dan gaan we een stuk door **België**, om vervolgens af te buigen naar **Weert**. Goed zo, volg de lijn verder; richting **Venlo**. Plots stopt hij; dat is de **Noordervaart** en zijn we terug in ons geliefde **Beringe**. Een slimmerik vroeg aan de meester, waarom het daar stopte. Hmm... zei hij. Dat kwam door Napoleon. Die had geen geld meer om het kanaal door te laten graven naar **Venlo**."

"Opa, hadden jullie een proefwerk over die lessen?"

"Jazeker, jongen. Ik weet enkele vragen. Luister goed en zoek het dan op de kaart op. Wij moesten de antwoorden op een blaadje schrijven en natuurlijk eerst onze naam erboven zetten.

1. Wat is de hoofdstad van Limburg?
2. Waar liggen de meeste heuvels?
3. Schrijf de naam op van de grote rivier, die door Limburg stroomt.
4. Waar woont de bisschop?

En zo waren er meer. Wat fijn, dat jij ook zoveel interesse in aardrijkskunde hebt. Je gaat later zeker een grote wereldreis maken? Maar deze opa gaat dan niet mee."

----- Tekst Arno Bos

